AVUSTURYA PARLAMENTOSU MİLLETVEKİLLERİNİN AVUSTURYA DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI VE ADALET BAKANLIĞI'NA YÖNELİK SORU ÖNERGESİ VE BU ÖNERGEYE VERİLEN CEVAPLAR (TAM METİNLER)

AVİM

Milletvekili Stefan ve diğer milletvekilleri tarafından Federal Avrupa, Uyum ve Dışişleri Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı'na yönelik soykırım kavramına ilişkin Soru Önergesi (13 Temmuz 2015)[1]

Die Presse isimli günlük gazetede 23.04.2015 tarihinde aşağıdaki makale yayımlanmıştır:

Ermeni-Açıklaması: Türkiye Viyana İle İlişkilerin Kalıcı Hasar Gördüğü Görüşünde

Ankaradaki Hükümet, Avusturya Ulusal Meclisinin bir açıklamasında soykırım kelimesinin kullanılması protesto etti.

Avusturya Parlamentosundaki 6 partinin Ermenilere yapılan soykırıma ilişkin bildirisi Viyana ile Ankara arasında ağır bir diplomatik krize neden oldu. Türk Dışişleri Bakanlığından yapılan açıklamada, ulusal meclisin bildirisinin infial yarattığı ve iki ülke arasındaki ilişkilere kalıcı zararlar vereceği belirtiliyor. Dışişleri Bakanı Sebastian Kurz ise Perşembe günü yaptığı açıklamada, Parlamentonun kararına saygı duyulması gerektiğini belirtti. Kurz ayrıca, artık ileriye bakmak ve Türkler ile Ermenilerin barışmasına yönelik çalışmak gerektiğini söyledi.

Kurzun bu açıklaması Ankaradaki duyguları pek sakinleştireceğe benzemiyor. Türk Dışişlerinin açıklamasında devamla, Avusturya Parlamentosunun tarafgir davranışını reddediyoruz ifadeleri yer alıyor ve bu bildirinin Türkiye ile Avusturya ilişkileri üzerinde kalıcı olumsuz izler bırakacağının açık olduğu kaydediliyor.

Büyükelçi Geri Çağrıldı

Avusturyadaki Türk Büyükelçi Mehmet Hasan Göğüşün havalimanına doğru yoldayken Presse gazetesini bilgilendirdiği üzere Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğanın Hükûmeti, Göğüşü istişarelerde bulunmak için Çarşamba günü Türkiyenin başkentine çağırdı. Büyükelçi, bunun Türkiyenin tepkisinde sadece ilk adım olduğunu söyledi.

Çarşamba günü Avusturya Ulusal Meclisi, yaklaşık 1,5 milyon Ermeninin tehcir ve zulümlerin sonucunda hayatını kaybettiği 100 yıl önceki soykırımın kurbanlarını andı. Bu sırada Meclis Başkanı Doris Bures (Sosyal Demokrat Parti SPÖ), meclis partilerinin bir gün

önceki bildirisine açıkça işaret etti ve bunun Ermenistan ile Türkiye arasındaki uzlaşıya hizmet etmesi gerektiğini vurguladı. Fakat kalıcı bir uzlaşı için tarihî suçun kabul edilmesinin şart olduğunu ifade etti. Saygı duruşuna ve daha sonra bildirinin tanıtımına Ermeni cemaatinin temsilcileri de katıldı.

Dürüst Yüzleşme

Grup Başkanlarının bildirisi Ermenilere yapılan katliamı açıkça soykırım olarak tanımlıyor. Metinde, Tarihi sorumluluğumuzdan dolayı [redacted] İmparatorluğu Birinci Dünya Savaşında Osmanlı İmparatorluğu ile müttefikti- bu vahim olayları soykırım olarak tanımak ve kınamak bizim görevimizdir. Aynı şekilde, geçmişinin karanlık ve acılarla dolu dönemiyle samimi şekilde yüzleşmek ve Osmanlı İmparatorluğunda Ermenilere karşı işlenen suçları soykırım olarak tanımak Türkiyenin görevidir. ifadelerine yer verildi.

Bu sözlere Avusturyadaki Türk derneklerinden de sert bir eleştiri geldi. Aralarında Die Pressenin de bulunduğu birçok günlük gazeteye verilen ilanlarda, açıklamadan dolayı hayal kırıklığı yaşadıklarını ve rencide olduklarını belirttiler. Hem SPÖ Grup Başkanı Andreas Schieder hem de ÖVP (Halk Partisi) Grup Başkanı Reinhold Lopatka, provokasyonun veya rencide etmenin söz konusu olmadığına garanti verdi ama olayları olduğu gibi zikretmek gerektiğini söyledi.

Dışişleri Bakanlığı, Türk Büyükelçisinin Ankaraya geri çağrılmasına yorum getirmek istemedi ve sadece, Bir Büyükelçiyi geri çağırıp çağırmamak Türkiyenin bağımsız kararıdır. dedi.

Grup Başkanlarının aksine Dışişleri Bakanlığı, Ermenilere yönelik mezalimleri soykırım olarak tanımlamaya karşı çıkıyor ve bir devletler hukuku argümanına sığınıyor. Soykırımın devletler hukuku anlamının henüz 1948de tanımlandığı, dolayısıyla bu terimin geriye dönük olarak uygulanamayacağı belirtiliyor. Gerçekte ise Federal Hükûmet Türkiye ile zaten gergin olan diplomatik ilişkilere muhtemelen daha fazla yüklenmek istemiyor.

Merkel Açıklama Yapmak Zorunda

Türkiyenin artık Ermenilerin acısını tanımasına rağmen hükûmet bugün hâlâ soykırımdan söz etmeyi reddediyor. Papanın geçen hafta yaptığı bir konuşmada 20. yüzyılın ilk soykırımdan bahsetmesi Ankara ile Vatikan arasında günlerce süren büyük bir anlaşmazlığa neden olmuştu.

Aynı şekilde soykırımdan söz eden Alman Hükûmeti de Türklerin öfkesini Çarşamba günü hissetti. Alman Hükümet fraksiyonları CDU/CSU ve SPD Cuma günü Federal Mecliste yapılacak bir anma törenine ilişkin yazıda katliamları ilk kez soykırım olarak niteliyorlar. Şansölye Angela Merkel, kızgın Türk Başbakan Ahmet Davutoğluna bizzat görüşünü anlattı. Davutoğlu Pazartesi günü yaptığı bir açıklamada, Türkiyenin kurbanların geride kalanlarının acılarını paylaştığını ve taziyelerini bildirdiğini söylemişti.

Bu bağlamda, Ceza Kanununda yapılan değişikliğe atıfla Dışişleri Bakanlığının şu açıklaması ilginçtir: Soykırımın, devletler hukukunda anlamının henüz 1948de tanımlandığı, dolayısıyla bu terimin geriye dönük olarak uygulanamayacağı belirtiliyor.

Bu bağlamda, aşağıda imzaları bulunan milletvekilleri Federal Avrupa, Uyum ve Dışişleri Bakanlığına şu soruları yöneltmektedirler:

1. Yukarıdaki argüman size tanıdık geliyor mu?

2. Bu, Avusturya Cumhuriyetinin resmi görüşü müdür?

3. Resmi görüşü değilse, neden Dışişleri Bakanlığı tarafından böyle bir gerekçe ileri sürülmektedir?

4. Resmi görüşü ise; o zaman 1948 öncesi işlenen bu tür suçlar resmi olarak nasıl tanımlanmaktadır?

5. Bu konuda ceza hukuk açısından değerlendirmede bir farklılık var mıdır?

6. Şimdiye kadar hangi soykırımlar Ceza Kanununun 321-321f maddeleri ile 283. Maddesinin 1. Fıkrasının 3. Bendi uyarınca bir Avusturya mahkemesi tarafından kesinleşen bir hüküm ile tespit edilmiştir?

7. Şimdiye kadar hangi soykırımlar Ceza Kanununun 321-321f maddeleri ile 283. Maddesinin 1. Fıkrasının 3. Bendi uyarınca bir uluslararası mahkeme tarafından kesinleşen bir hüküm ile tespit edilmiştir?

Avusturya Cumhuriyeti Federal Avrupa, Uyum ve Dışişleri Bakanı Sebastian Kurz'un Soru Önergesine Cevabı (11 Eylül 2015)

Sayın Ulusal Meclis Başkanına

Doris BURES

Ulusal Meclis Milletvekili Harald Stefan ve diğer milletvekilleri 13 Temmuz 2015 tarihinde Soykırım Kavramına ilişkin olarak şahsıma 6179/J-NR/2015 sayılı yazılı bir meclis soru önergesi yöneltmişlerdir.

Bu soru önergesini aşağıdaki şekilde cevaplandırıyorum:

Soru 1 ila 3:

Evet. Federal Bakanlıklar Kanunu uyarınca uluslararası hukuk konusunda yetkili olan Federal Avrupa, Uyum ve Dışişleri Bakanlığı (BMEIA) aşağıdaki hukuki görüşü savunmaktadır:

Soykırım, uluslararası hukukta ceza unsuru olarak 1944 yılında Raphael Lemkin tarafından

oluşturulan Jenosit (İng. genocide) terimine dayanmaktadır. En ağır suçların takibatının kökeni uluslararası hukukta daha öncesine dayansa da, İkinci Dünya Savaşının sona ermesinin ardından soykırım suçunun evrensel bir tanımı halen mevcut değildi. Nürnberg Askeri Mahkemesinin 8 Ağustos 1945 tarihli Londra Antlaşmasında yer alan insanlığa karşı suçlar, soykırım ile bir tutulabilecek eylemleri kapsamakla birlikte, soykırım kavramını henüz içermiyordu. Ancak 1946 yılında BM Genel Kurulunun soykırımın uluslararası hukuka göre bir suç olduğunu vurgulamasından sonra, (bkz. The Crime of Genocide, UN-GA Res. 96 (I), 11 Aralık 1946), şahısların uluslararası hukuka göre doğrudan ceza hukuku açısından sorumlu tutulabileceği hususu açıklığa kavuşturulmuştur. Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi 9 Aralık 1948 tarihinde Genel Kurul tarafından oy birliğiyle kabul edilmiştir. (bkz. UN-GA Res. 260A(III), 9 Aralık 1948). Avusturyanın katılımı 27 Şubat 1958 tarihinde gerçekleşmiştir. Sözleşme, Avusturya için 17 Haziran 1958 tarihinde (91/1958 sayılı Federal Kanun) çekincesiz yürürlüğe girmiştir.

Soykırım Sözleşmesinin kendisi, ihtiva ettiği düzenlemelerin, sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce olan olaylara ilişkin geriye dönük uygulanabilirliğine dair herhangi bir düzenleme içermemektedir. Ancak, geriye dönük bir uygulama Viyana Antlaşmalar Hukuku Sözleşmesinin (318/1969 sayılı Federal Kanun) 28. Maddesinde yer alan geriye yürümezlik ilkesine aykırı olurdu; zira bu Maddede, Antlaşmadan farklı bir niyet anlaşılmadıkça veya böyle bir niyet başka türlü tespit edilmedikçe, antlaşma hükümleri, antlaşmanın bir taraf bakımından yürürlüğe girmesinden önce meydana gelen herhangi bir hareketle veya olayla ya da ortadan kalkan herhangi bir durumla ilgili olarak, o tarafı bağlamaz. ifadeleri yer almaktadır. Aynı durum, uluslararası teamül hukukuna ilişkin yükümlülüklerin, uluslararası teamül hukuku normu henüz mevcut değilken vuku bulan olaylar için geriye dönük uygulanması açısından da geçerlidir.

Soykırım, uluslararası hukuk açısından suç unsuru teşkil ettiğinden, ayrıca ceza hukuku temel ilkesi olarak ulusal ceza hukukunda (bkz. Ceza Kanununun 1. Maddesinin 1. Fıkrası), Uluslararası Ceza Hukukunda (bkz. diğerlerinin yanısıra, Uluslararası Ceza Mahkemesi Statüsü 22. Maddesi, III 180/1998 sayılı Federal Kanun) ve İnsan Hakları Sözleşmelerinde (bkz. diğerlerinin yanısıra, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 7. Maddesi, Avusturyada Anayasa seviyesinde bir kanundur, 59/1964 sayılı Federal Kanun) yer alan, ceza hukuku açısından geriye dönük uygulama yasağı da (*nulla poena sine lege praevia* ilkesi) dikkate alınmalıdır.

Daha önce kamuoyu önünde açıkladığım gibi, Mecliste yer alan altı partinin tamamının Meclis Grup Başkanları tarafından 22 Nisan 2015 tarihinde yapılan Ermenilere Yapılan Soykırımın 100. Yıldönümünde Ortak Açıklamaya saygı duyulmalıdır. Ortak açıklama, siyasi bir açıklamadır, açıklamanın bir yerinde belirtildiği gibi olayların uluslararası hukuka dair değerlendirmesi değildir.

Soru 4:

Bu tür suçlar hukuki açıdan, olayın koşullarına göre insanlığa karşı işlenmiş suç veya savaş suçu olarak değerlendirilebilir.

Soru 5:

Soykırım, insanlığa karşı işlenen suçlar ve savaş suçlarına ilişkin koşullar ve cezalar hakkındaki bilgilere Ceza Kanununun 321-321f maddelerinden erişilebilir.

Soru 6:

Avusturya mahkemelerinin bu konulardaki kararları, Federal Avrupa, Uyum ve Dışişleri Bakanlığının yetki alanına girmemektedir.

Soru 7:

Uluslararası Mahkemeler tarafından soykırım nedeniyle verilen az sayıda mahkûmiyet kararı mevcuttur. Soykırım için 1948 Soykırım Antlaşması bağlamında hukuki eşiğin çok yüksek olduğunu, uygulama alanının zaman açısından kısıtlı olduğunu ve uluslararası mahkemelerin soykırım nitelendirmesinde oldukça çekingen davrandıklarını dikkate almak gerekmektedir. Örneğin, Akayesu olayında 1948 Soykırım Antlaşması uyarınca Ruanda için BM Savaş Suçları Mahkemesi tarafından ancak 1998 yılında, Soykırım Antlaşmasının kabulünden 50 yıl sonra mahkûmiyet kararı alınmıştır. Avrupada ilk soykırım mahkûmiyet kararı (Bosna Hersekte Srebrenica) Krstic olayında Eski Yugoslavya için BM Savaş Suçları Mahkemesi tarafından ancak 2004 yılında alınmıştır. Lahey Uluslararası Adalet Divanı 2007 yılında, Bosna Hersek ile Sırbistan arasından davada 1995 yılında Srebrenicada yapılan katliamların Soykırım Antlaşması bağlamında soykırım eylemleri olduğu kararına varmıştır, ancak Sırbistanın bu eylemler için devlet olarak doğrudan sorumluluğu olmadığına hükmetmiştir.

Sebastian Kurz

Avusturya Cumhuriyeti Federal Adalet Bakanı Dr. Wolfgang Brandstetterin Soru Önergesine Cevabı (11 Eylül 2015)

Sayın Ulusal Meclis Başkanına

Ulusal Meclis Milletvekili Harald Stefan ve diğer milletvekilleri Soykırım Kavramına ilişkin olarak şahsıma yazılı bir meclis soru önergesi yönetmişlerdir.

Bu soru önergesini, bende mevcut olan bilgiler dâhilinde ve yetki alanımı ve sınırlarını dikkate alarak aşağıdaki şekilde cevaplandırıyorum:

Soru 1 ila 4:

Diğer Bakanlıklara ait, üstelik benim yetki alanıma da girmeyen görüşlere ilişkin söylentileri, milletvekilleri tarafından yöneltilen bu bilgi talebi çerçevesinde yorumlayamayacak veya açıklama yapamayacak olmamın anlayışla karşılanmasını rica ederim.

Soru 5:

Anayasa seviyesinde bulunan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (AİHS) 7. Maddesinin 1. Fıkrası uyarınca hiç kimse, işlendiği zaman ulusal veya uluslararası hukuka göre suç oluşturmayan bir eylem veya ihmalden dolayı suçlu bulunamaz. Ayrıca, suçun işlendiği sırada uygulanabilir olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez. AİHSnin 7. Maddesinin 2. Fıkrası, Kanunsuz ceza olmaz ilkesinde, kişinin, işlendiği zaman uygar uluslar tarafından tanınan genel hukuk ilkelerine göre suç sayılan bir eylem veya ihmalden ötürü yargılanmasının veya cezalandırılmasının dışlanamayacağı yönünde bir kısıtlama öngörmektedir.

Ceza Kanununun 1. Maddesinin 1. Fıkrası uyarınca, bir eylemden dolayı ceza veya önleyici tedbir kararı, ancak sözkonusu eylem için açıkça yasal olarak cezai müeyyide öngörülmesi ve işlendiği tarihte de o eylemin cezaya tabi olması halinde verilebilir. Dolayısıyla bu hüküm, ceza hukukuna dair tüm suç sonuçlarını kapsayan kriminal suç hukuku için geriye dönük uygulama yasağını düzenlemektedir. AİHSnin 7. Maddesinin 2. Fıkrası ile kıyaslanabilecek bir kısıtlama Ceza Kanununda öngörülmemiştir.

Soru 6:

Avusturyada şimdiye kadar, 1 Ocak 1975 tarihinden bu yana yürüklükte olan Ceza Kanununun 321. Maddesi uyarınca soykırım suçundan dolayı bir mahkûmiyet kararı verilmemiştir. Dolayısıyla bir Avusturya mahkemesi tarafından Ceza Kanununun 321. Maddesi uyarınca kesinleşmiş bir kararla soykırım tespiti de yapılmamıştır.

Soru 7:

Uluslararası mahkemeler tarafından şimdiye kadar, takip edilebildiği kadarıyla aşağıdaki suçlar soykırım olarak kesinleşmiş bir mahkeme kararıyla tespit edilmiştir:

- 1994 yılında Ruandadaki soykırım, Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICTR) tarafında tespit edilmiştir ve

- 1995 yılında Srebrenicadaki soykırım, Uluslararası Adalet Divanı (ICJ) ve Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICTY) tarafından tespit edilmiştir.

Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICC) 2010 yılında Sudan Cumhurbaşkanı Omar El Beşir hakkında, diğerlerinin yanı sıra Darfurda soykırım suçu işlediği iddiasıyla tutuklama kararı çıkarmıştır. Beşir hala firaridir veya ICCye teslim edilmemiştir.

[1] İki Bakanlığa da verilen soru önergeleri aynı metindir.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: AVİM, . 2026. "AVUSTURYA PARLAMENTOSU MİLLETVEKİLLERİNİN AVUSTURYA DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI VE ADALET BAKANLIĞI'NA YÖNELİK SORU ÖNERGESİ VE BU ÖNERGEYE VERİLEN CEVAPLAR (TAM METİNLER) ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2015 / 116. Eylül 29. Erişim Kasım 08, 2026. https://www.avimbulten.org/tr/Yorum/AVUSTURYA-PARLAMENTOSU-MILLETVEKILLERININ-AVUSTURYA-DISISLERI-BAKANLIGI-VE-ADALET-BAKANLIGI-NA-YONELIK-SORU-ONERGESI-VE-BU-ONERGEYE-VERILEN-CEVAPLAR-TAM-METINLER

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır